

Contemplând nimicul

Scris de Ninel Ganea

Sâmbătă, 24 August 2019 09:22

Potrivit studiilor care cercetează impactul rețelelor sociale asupra psihicului uman, una dintre consecințele suprautilizării o reprezintă depresia. Cei care privesc suficient de mult la pozele din vacanțe fascinante, de la petreceri sofisticate sau chiar banale, de la cine de poveste șamd, se aleg cu o tristețe constantă. Până și pozele cu familii fericite, zâmbitoare și înfloritoare, pot și chiar declanșează accese de depresie serioasă.

Oamenii își compară în mod reflex viața ternă cu decupajul strălucitor din rețeaua socială, iar rezultatul îi nemulțumește teribil. Nici nu ar avea cum să fie altfel, câtă vreme este vorba doar de o selecție bazată pe un standard (o nesfârșită afluență materială) croit să nemulțumească. Apoi, listele de prieteni sunt mari (o listă de prieteni mică este ea însăși un motiv de depresie) și mai tot timpul se găsește cineva care să fie în concediu. Deși bineînțeles că nu doar vacanța de vis a altuia reprezintă un motiv de tulburare.

Nu știu dacă acesta este cel mai mare păcat care decurge din consumul excesiv de Facebook&co. Nu știu dacă privitul la izbânzile materiale poate stârni ceva mai mult decât o frustrare adolescentină, o invidie boantă și ceva neliniști existențiale.

Mult mai neodihnit mi se pare fenomenul opus, și anume contemplarea neobosită a prostiei umane. Nu sunt necesare ample cercetări academice din care să rezulte că rețelele sociale, chiar și în cele mai selecte cercuri, nu aduc nici pe departe cu agora vechii Atene sau cu Bizanțul din vremea Sf. Ierarhi. După cum se spune, mediul este mesajul, iar mediul privilegiază astăzi imaginile, lozincile imposibile, invectivele și comentariile stupide.

În atari condiții, nu e deloc de mirare că fluxul devine alimentat din plin cu prostii, mai mult sau

Contemplând nimicul

Scris de Ninel Ganea

Sâmbătă, 24 August 2019 09:22

mai puțin docte, dar prostii fără nicio îndoială. Ar fi ciudat să fie altfel deoarece oamenii, nici măcar aceia foarte educați, nu au cum să livreze zilnic sau chiar de câteva ori pe zi vorbe memorabile, observații pătrunzătoare sau jocuri de cuvinte inspirate. Așadar, întregul spațiu este poluat de nimicuri, păreri, egouri și frivolitate, mai ales că rețeaua socială încurajează aparent o democrație a libertății de exprimare. Fiecare utilizator are dreptul să își expună opinia – indiferent de subiect – și pozele – indiferent de ceremonial.

Această năvală de limbuți și exhibiționiști are un efect semnificativ până și asupra celor care se limitează doar să privească, relativ pasiv, babilonia digitală. Iar efectul nu îl reprezintă depresia, ci infatuarea și suficiența. În marea de prostii care inundă rețelele sociale, devine aproape imposibil să nu găsești pe cineva mult mai nătâng decât tine. Ba chiar descoperi că aceștia sunt foarte mulți, și oricât de proastă ar fi părerea ta despre tine (în general nu foarte proastă), tot nu te poți abține să nu observi cât de mulți oameni proști își dau cu părerea. Ceea ce îți dă o stare de bine cu privire la aptitudinile tale, iar de multe ori te împinge să intri și tu în logica extrovertitului.

Însă oricare ar fi starea și așezarea interioară pe care le ai când cartografiezi prostia umană în forma ei cea mai avansată tehnologic, știm cu siguranță din experiența tradițională că nu aceasta este calea spre înflorirea umană. Și nu mă gândesc strict la frecventarea rețelelor sociale, cât la contemplarea obsesivă a nimicului uman. Indiferent de forma pe care o ia golul la care privești, vei fi influențat și se va imprima asupra ta. „Dacă te uiți mult timp în abis, abisul se va uita la rândul său în tine”, spunea Nietzsche, un filosof care a trăit tragic aceste vorbe. Cu alte cuvinte, omul este ceea ce contemplă, iar chipul și asemănarea sa iau forma icoanei la care privește.

Fie că este vorba de uitatul la televizor sau la ecranul telefonului, fie pur și simplu frecventarea obsesivă a nimicurilor cotidiene, toate aceste acțiuni se răsfrâng negativ asupra sinelui și îi conturează o dimensiune nesatisfăcătoare. Cineva care se definește doar prin ceea ce detestă și respinge va avea inevitabil un aer neplăcut, pentru că viața lui nu poate fi altceva decât o acreală continuă. (Poate și din acest motiv oamenii care mă anunță pe orice cale că sunt împotriva manelelor sau împotriva „hoților din politică” îmi sunt cu mult mai antipatici decât cei pe care îi condamnă).

În altă ordine de idei, contemplația spre cele de jos distrage și oprește individul de la cea mai importantă luptă pe care trebuie să o dea: aceea pentru desăvârșirea propriei persoane. Într-o lume în care ești înconjurat de atâta prostie și hoție, ce sens mai au eforturile de a-ți șlefui firea?! Leși în evidență pur și simplu doar prin comparația defavorabilă celorlați.

Contemplând nimicul

Scris de Ninel Ganea

Sâmbătă, 24 August 2019 09:22

În același timp, în Biserică se spune că „mulțimea păcătoșilor nu ne mântuiește”. Adică, judecata noastră nu se face prin raportarea la păcatele celorlalți, ele nefiind sub nicio formă vreo scuză pentru propriile fapte și gânduri. Dacă mulțimea păcătoșilor nu ne mântuiește este cert, însă, că mulțimea sfinților ne ajută spre desăvârșire, deoarece ne învață, printre altele, să privim întotdeauna spre cei mult mai buni decât noi. Sfinții, de pildă, se uită în permanență la alți sfinți și la modelul suprem, Iisus Hristos, viețile sfinților fiind doar, conform Sf. Iustin Popovici, declinarea vieții lui Hristos în multiple exemple. Privitul spre modelele celeste, dar personale, îți arată nu neajunsurile proprii, ci pe cele ale propriului caracter, maculat de patimi, și, mult mai important, te îndeamnă viguros să lucrezi asupra ta. Departe de a încuraja o trândăvie superioară, frecventarea „sferelor înalte” te pune la treabă și te ambiționează să calci pe urmele celor mai buni. Desigur că sfințenia este practica supremă, dar în orice alt domeniu lucrurile arată similar. Nu poți deveni, de pildă, un jucător de tenis mai bun dacă joci doar cu novici sau dacă te uiți doar la cei care incapabili să țină racheta în mână.

Aceasta era o înțelepciune comună în culturile tradiționale: nu poți avansa dacă nu stai pe lângă un maestru, nu poți practica virtutea dacă nu ai parte de tovarășii bune, șamd.

Întrebat de un ucenic dacă gentlemanul disprețuiește pe cineva, Confucius i-a răspuns: „Da, gentlemanul îi disprețuiește pe aceia care scot în evidență greșelile celorlalți...”